

Věda & umění / Science & Art

Blasfemie, persiflaž, mystifikace? Postmodernistické hříčky s klasiky

Blasphemy, Persiflage, Mystification? Postmodern Trifling with Classics

JAN FILIPSKÝ¹ – JAROSLAV MALINA²

¹ *Orientální ústav Akademie věd České republiky, v. v. i., oddělení Jižní Asie, Pod Vodárenskou věží 4, 182 08 Praha 8*

² *Ústav antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity, Vinařská 5, 603 00 Brno*

Redakční rada a redakce časopisu *Anthropologia integra* se poprvé v průběhu své činnosti musí vyrovnat s problémem několika příspěvků „anonymní autorky“ / „anonymního autora“ – „Antropologický výzkum: Automobily Audi (zvláště „koncept A3“) v pohledu významných osobností“ a „Alfa Romeo 4C a Alfa Romeo Giulietta v postmoderní době“; příspěvky jsou zasazeny do prostředí 81. mezinárodního autosalonu v Ženevě (březen 2011). Řešením pověřila Jana Filipšková a Jaroslava Malinu. Oba badatelé se kromě řešení etického rozměru případu vypravili, spolu s výtvarnou redaktorkou a fotografkou Stáňou Bártovou, na vlastní náklady na ženevský autosalon, aby pomocí základní antropologické metody zúčastněného pozorování a vizuální antropologie (fotografie, film) na místě prověřili a zdokumentovali realie uváděné v anonymních příspěvcích a realizovatelnost popisovaných situací a kulturních vzorců chování.

Cesta byla vykonána automobilem *Golf R* (obr. 1). Trasa z Brna (Vinařská 5) do Ženevy vedla přes Mikulov, Vídeň, Salcburk, Innsbruck, Curych a Bern a měřila 1180 km. Svižná jízda „nejrychlejším/nejbrutálnějším Golfem všech dob“ (metafora *Golfu R* v některých motoristických časopisech), trvající 9 hodin, 55 minut (plánovač trasy *Mapy.cz* uvádí 12 hodin, 14 minut), byla na jedné straně vykoupena odebráním řidičského průkazu jedné členice posádky za větší překročení povolené rychlosti (při předjíždění dýchavičné BMW M3 na alpské dálnici A12 [Inntalautobahn] v oblasti Innsbrucku), na druhé straně inspirovala jiného člena posádky k ůdě

na *Golfa R* ve stylu autorky/autora posuzovaných anonymních příspěvků (obr. 2).

Obr. 1. *Golf R* (pětidveřový hatchback [rok výroby 2010], dvoulitrový TSI turbo, 199 kW, 270 HP, šestistupňová dvouspojková převodovka DSG, nejnovější generace pohonu všech kol 4MOTION, z nuly na 100 km/h sprintuje za 5,5 s) před startem z Brna (Ústav antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity) na 81. mezinárodní autosalon v Ženevě (březen 2011). Zleva Jan Filipšský, Stáňa Bártová, Jaroslav Malina. Foto: Tomáš Mořkovský.

Obr. 2. Místo odebrání řidičského průkazu (alpská dálnice A12 [Inntalautobahn] v oblasti Innsbrucku) za výrazné překročení povolené rychlosti. Foto: Jan Filipšský (výtvarná redaktorka a fotografka byla v té chvíli indisponována).

Woods, Tiger (30. 12. 1975, Cypress, Kalifornie), americký golfista; jeden z nejúspěšnějších golfistů všech dob. V současné době prožívá osobnostní i hráčskou krizi.

Tiger Woods:
Už nejsem Audian,
mám teď R-Golf,
je pro mě hole in one,
na greenu zas budu Wolf.

Anthropologia integra

Ústav antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity

Vinařská 5, 603 00 Brno

Šéfredaktor: Prof. PhDr. Jaroslav Malina, DrSc.

Telefon: 549 495 755; mobil: 604 387 111

e-mail: jmalina@sci.muni.cz

<http://anthrop.sci.muni.cz>

*Dámy / Pánové
Kolegyně / Kolegové*

Ústav antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity ve spolupráci s vydavatelstvím Masarykovy univerzity a Akademickým nakladatelstvím CERM zahájil v roce 2010 publikování recenzovaného mezinárodního časopisu *Anthropologia integra: Časopis pro obecnou antropologii a příbuzné obory* (podrobnější informace o časopise a jeho on-line verze 1. ročníku jsou na adrese: <http://anthrop.sci.muni.cz/page.yhtml?id=5>).

Dnes (4. 3. 2011), krátce před uzávěrkou 1. čísla 2. ročníku (15. 3. 2011), byl do redakce našeho časopisu doručen příspěvek:

„Antropologický výzkum: Automobily *Audi* (zvláště ‚koncept A3‘) v pohledu významných osobností“ / „Anthropologische Untersuchung: Die Marke *Audi* (insbesondere ‚A 3 Concept‘) aus Sicht bedeutender Persönlichkeiten“ (vizte v příloze).

Autorství u tohoto příspěvku nebylo uvedeno. Domnívám se, že autorkou/autorem by mohl být někdo z vás. Ano-li, žádám vás o sdělení autorství, aby mohlo být zahájeno recenzní řízení, jehož řádný průběh a pozitivní vyznění je předpokladem pro publikování příspěvku. („Anonymní příspěvek“ nelze uveřejnit ani v případě kladných recenzí.)

Poznámka pro autorku/autora příspěvku:

Užití jména šéfredaktora v lichotivém kontextu v úvodním mottu, stejně jako uvedení jeho spisů v „Seznamu literatury“ (navíc: jaký vztah k tématu mají tituly *Amor*, *Smrt profesora* nebo *Kruh prstenu?*), nemá žádný vliv na přijetí příspěvku; o případném publikování rozhoduje redakční rada. Dále: Nejsem si vědom, že bych se v posledních dnech vyjadřoval k *Audi* či jinému automobilu – přesto figuruji mezi respondenty výzkumu (sic!); a i kdyby: nikdy bych neužil příměr „audina / šalina“!

S poděkováním a pozdravem

V Brně 4. března 2011

Jaroslav Malina

Antropologický výzkum: Automobily *Audi* (zvláště „koncept A3“) v pohledu významných osobností

Anthropologische Untersuchung:
Die Marke *Audi* (insbesondere „A 3 Concept“)
aus Sicht bedeutender Persönlichkeiten

AUTOR: ANONYMUS

Motto:

Z nuly sto za pouhé čtyři vteřiny,
to auto musí být Yáry Maliny,
i kdyby neměl jíst nic než maliny,
už nikdy nechce ven z téhle Audiny.

Motto:

Ach, du lieber Gott! Vier Sekunden bloß!!
Den Gedanken daran wird er nie los!
Yára Malina ist echt geil auf den Wagen,
er muss ihn um jeden Preis haben,
schon sieht er sich im Audi (statt in den Schriften)
vergraben.

KLÍČOVÁ SLOVA antropologický výzkum; Audi; Audi; Audi;
Audi; Audi; Audi.

SCHLÜSSELWÖRTER anthropologische Untersuchung; Audi;
Audi; Audi; Audi; Audi; Audi.

ÚVOD A VYMEZENÍ PROBLEMATIKY

Výzkum byl proveden metodou zúčastněného pozorování a dotazníkových šetření ve dnech 1.–3. března 2011 v prostředí 81. mezinárodního autosalonu v Ženevě (81st International Motor Show, Geneva). Niž uvedeným osobnostem byla položena otázka:

„Co pro Vás znamená automobil *Audi* (speciálně koncept A3 2011; obr. 3)?“

(Vernisáž konceptu *Audi A3* v Ženevě: <http://www.auto.cz/audi-a3-sedan-concept-kompaktni-odhaleni-54863>)

Osobnosti jsou seřazeny v chronologickém pořadí (podle věku).

EINLEITUNG UND PROBLEMSTELLUNG

Die Untersuchung wurde im Zeitraum 1. bis 3. März 2011 auf dem Genfer Auto Salon (81. Internationaler Auto Salon Genf 2011) unter Einsatz der teilnehmenden Beobachtung sowie einer Befragungsmethode durchgeführt. Die Frage an die unten genannten Persönlichkeiten lautete:

Obr. 3. Koncept *Audi A3*. Netradiční pojetí tohoto čtyřdveřového notchback sedanu má karoserii dlouhou 4,44 m, širokou 1,84 m a 1,39 m vysokou. Koncept se stupňovitou záďí naznačuje možnosti pro další rozšíření modelů třídy A3 (včetně hatchbacku). K pohonu slouží přeplňovaný pětiválec 2,5 TFSI známý z modelů *TT RS* a *RS 3 Sportback*, který je naladěný na výkon 300 kW (408 HP). Maximální točivý moment 500 Nm je k dispozici od 1600 do 5300 min⁻¹. S motorem spolupracuje sedmistupňová dvouspojková převodovka S tronic a pohon všech kol. Maximální rychlost je elektronicky omezena na 250 km/h a zrychlení z 0 na 100 km/h zvládne *A3* za 4,1 s (sic!). Výroba bude zahájena v roce 2012. Foto: Archiv autora příspěvku.

„Was bedeutet der *Audi* (insbesondere *A3 Concept 2011*) für Sie?“

(Die Vernissage des Modells *Concept Audi A3* in Genf: <http://www.auto.cz/audi-a3-sedan-concept-kompaktni-odhalen-54863>)

Das Personenverzeichnis ist entsprechend dem chronologischen Alter geordnet.

AUTOMOBILY AUDI (ZVLÁŠTĚ „KONCEPT A3“) V POHLEDU VÝZNAMNÝCH OSOBNOSTÍ

DIE MARKE AUDI (INSBESONDERE „A 3 CONCEPT“) AUS SICHT BEDEUTENDER PERSÖNLICHKEITEN

Homér (Homéros, asi 8. století př. n. l.), nejstarší řecký epický básník považovaný za autora eposů *Ílias* (téměř 15 000 veršů) a *Odysseia* (asi 12 000 veršů). Podle tradice byl slepý. Homérovy básně se staly kulturním majetkem antického Řecka a později i Říma. Měly velký vliv na utváření antické literatury, umění, staly se základem antické vzdělanosti a základním

didaktickým materiálem, na němž se mládež učila číst, psát a deklamovat.

Homér:

Kdyby měl *Audi Odysseus*,
žil by si jako božský *Zeus*.
Netrmácel by se světa kraj,
měl by s *Pénélopé* ihned ráj.

(Poznámka výzkumníka: Takové přání však bylo ve starověkém Řecku považováno za výraz zpupnosti [*hybris*], a tak se bohové, kteří už měli veskrze špatnou zkušenost s *Prométheem*, rozhodli dát lidem *Audinu* [na *Olympu* se původně jmenovala *Pandora*] teprve až po třech tisících letech, kdy už budou rozmařilejší a nebudou bohům jejich životní styl tolik závidět.)

*

Sókratés (asi 469 př. n. l., Athény, Řecko – 399 př. n. l., Athény, Řecko), řecký filozof a učitel moudrosti, známý odmítáním „nepotřebných“ věcí (zůstal tomu věrný i ve své odpovědi).

Sókratés:

Po takovém autě by neštěk' ani pes.

Aristotelés ze Stageiry (384 př. n. l., Stageira [Makedonie] Řecko – 322 př. n. l., Chalkida, Řecko), řecký filozof a polyhistor. Jeho encyklopedické dílo ovlivňovalo po dvě tisíciletí vývoj řady vědních odvětví.

Aristotelés:

Inu, kladu si za vinu:

za prvního hybatele měl jsem označit Audinu.

(Poznámka výzkumníka: Aristotelés původně za příčinu pohybu označil prvního hybatele [Boha] – *to próton kinún akí-netón.*)

*

Alexandros III. Veliký, též Alexandr Makedonský, Alexandr Veliký (356–323 př. n. l.), syn makedonského krále Filippa II. a jeho ženy Olympiady. O jeho výchovu a vzdělání pečoval Aristotelés, byť podle některých autorů byl Aristotelův vliv na Alexandra minimální, či přinejmenším sporný. Po smrti svého otce nastoupil roku 336 př. n. l. na makedonský trůn, zajistil si poslušnost Řeků a roku 334 př. n. l. zahájil tažení proti Peršanům a završil je posléze výpravou do Indie. Alexandrovými výboji se řecká civilizace rozšířila do rozsáhlých území a stala se univerzální kulturou celého helénistického světa.

Alexandr:

Když jsem se vydal na dobytvačný vandr,
nesl mě Bukefal, nejlepší z koní;

měl jsem však vyhlásit exkluzivní *tendr
na Audi, jež síla 408 koní honí.

(*francouzské *tendre*, čti tandr)

*

Ašóka (okolo 273–232 př. n. l.), staroindický panovník z dynastie Maurjů, patron buddhismu, jenž pod svou vládou sjednotil téměř celý jihoasijský subkontinent.

Ašóka:

Audina mi padla do oka.

*

První svrchovaný císař Čchinů (Čchin Š' chuang-ti, 24. 11. 260 – 18. 7. 210 př. n. l.), rodovým jménem Jing, osobním jménem Čeng, tedy Jing Čeng, byl zván též Čao Čeng podle státu Čao, kde byli jeho rodiče rukojmími, nebo Lü Čeng podle svého údajného otce Lü Pu-weje. Ve státě Čchin vládl od roku 246 př. n. l. V letech 230–221 př. n. l. dobyl státy Chan, Čao, Wej, Čchu, Jen a Čchi a dokončil sjednocovací proces v Číně.

První svrchovaný císař Čchinů:

Jako císař všech Čchinů,

nedám dopustit na Audinu.

Donatello, Donato di Niccolò di Betto Bardi (kolem 1386, Florencie, Itálie – 13. 12.[?] 1466, Florencie, Itálie), italský sochař; jeden z nejvýznamnějších představitelů rané italské renesance.

Donatello:

To auto ušito mi na tělo.

*

Koperník, Mikuláš (19. 2. 1473 Toruň, Polsko – 24. 5. 1543, Frombork, Polsko), polský matematik, kartograf, astronom a lékař; hlavní autor heliocentrické představy o vesmíru.

Mikuláš Koperník:

Nové Audi tak poznamená dopravu,

že překoná i mou heliocentrickou soustavu.

*

Michelangelo Buonarroti (6. 3. 1475, Caprese, Itálie – 18. 2. 1564, Řím, Itálie), italský sochař, malíř, architekt a básník – „uomo universale“; vedle Leonarda da Vinci a Raffaela nejvýznamnější tvůrce vrcholné renesance a jedna z největších uměleckých osobností této epochy, spoluvytvářel i prostor pro vznik manýrismu a baroka.

Michelangelo Buonarroti:

Nejsem proti. Naopak: jdu mu naproti.

*

Shakespeare, William (23. 4. 1564, Stratford-upon-Avon, Anglie – 23. 4. 1616, Stratford-upon-Avon, Anglie), anglický dramatik a básník.

William Shakespeare:

Audi mi připomíná papír.

Hned to jdu hodit na papír.

*

Bernini, Giovanni Lorenzo (7. 12. 1598, Neapol, Itálie – 28. 11. 1680, Řím, Itálie), italský sochař a architekt; jeden z tvůrců baroka.

Giovanni Bernini:

Používal bych jedině Audiny.

*

Škréta, Karel (1610, Praha–30. 7. 1674, Praha), český malíř; významný malíř doby baroka.

Karel Škréta:

Jsem okouzlen –

ten vůz stvořil poeta;

hodil by se mi

do „Narození světa“.

Newton, sir Isaac (4. 1. 1643, Woolsthorpe-by-Colsterworth, Anglie – 31. 3. 1727, Londýn, Anglie), anglický matematik, fyzik a astronom; jeden z nejvýznamnějších přírodovědců všech dob. Vyložil nebeské i pozemské mechanické jevy v souvislém, logicky uceleném systému na základě jím vytvořené gravitační teorie; odvodil tři základní zákony dynamiky; s konečnou platností překonal staré představy o Zemi a o vesmíru, dokázal, že v pozemské přírodě platí stejné fyzikální zákony jako v celé sluneční soustavě.

sir Isaac Newton:
Audi udává vesmíru tón.

*

Aurangzéb (1658–1707), poslední velký císař z dynastie Velkých Mughalů, nadaný vojevůdce a bigotní muslim, po jehož smrti se mughalská říše rozpadla.

Aurangzéb:
V Audi ať mě vezou na pohřeb.

*

Bach, Johann Sebastian (21. 3. 1685, Eisenach–28. 7. 1750, Lipsko, Německo), německý hudební skladatel a virtuós na klávesové nástroje; považován za jednoho z největších hudebních géníů všech dob a završitele barokního hudebního stylu.

Johann Sebastian Bach:
Zmohu se jen na ach!!!

*

Kant, Immanuel (22. 4. 1724, Königsberg, nyní Kaliningrad, Rusko – 12. 2. 1804, Königsberg, nyní Kaliningrad, Rusko), německý filozof; první představitel německého idealismu a tvůrce transcendentální kritické filozofie.

Immanuel Kant:
Pro mě jasný premiant.
A ještě: Mravní zákon v sobě, hvězdné nebe nade mnou a Audi v kůlně na kočár.

*

Goethe, Johann Wolfgang von (28. 8. 1749, Frankfurt am Main, Německo – 22. 3. 1832, Weimar, Německo), německý básník, dramatik, prozaik, teoretik umění, přírodovědec a státník; představitel německého klasicismu, preromantismu (sentimentalismu) a romantismu, prosazovatel literárního hnutí *Sturm und Drang* (Bouře a vzdor). Svou tvorbou překlenul oblouk od osvícenského klasicismu přes sentimentalismus a preromantické hnutí k romantismu a uměřenosti takřka realistické.

Johann Wolfgang Goethe:
S Audi si na mě nepřijdete,
již ve *Faustovi* naleznete:

„Šest hřebců mít-li dovedu,
Jich síly zvat se mými mohou,
a pak se tryskem rozjedu,
jak měl bych čtyřmécítma nohou.“

*

Napoleon Bonaparte (15. 8. 1769, Ajaccio, Korsika, ostrov spadající pod správu Francie – 5. 5. 1821, Longwood House, ostrov Svatá Helena, zámořské území Velké Británie), francouzský generál, politik, státník a císař (1804–1814, 1815); jeden z největších vojevůdců v historii lidstva.

Napoleon:
Audi je pětihvězdičkové jako ON,
NAPOLEON.
(Poznámka výzkumníka: Napoleon mluví o sobě v třetí osobě a ve VERZÁLKÁCH.)

*

Gaudí, Antoni (25. 6. 1852, Reus u Taragony, Španělsko–10. 6. 1926, Barcelona, Španělsko), španělský architekt; představitel secese.

Antoni Gaudí:
Jezdil bych pouze v Audi.

*

Lenin, Vladimir Iljič (vlastním jménem Uljanov, 22. 4. 1870, Simbirsk [dnes Uljanovsk], Rusko – 21. 1. 1924, Gorki u Moskvy, Rusko), ruský komunistický politik, státník a revolucionář; vůdce bolševické strany, teoretik leninismu jako adaptace marxismu v období imperialismu.

Vladimir Iljič Lenin:
Mít Audi v téhle skvělé rudé evoluci,
vykašlal bych se na říjnovou revoluci.

*

Stalin, Josif Vissarionovič (vlastním jménem Džugašvili, 21. 12. 1878, Gori, Gruzie – 5. 3. 1953, Moskva, Rusko), ruský politik a státník; v letech 1929–1953 neomezený vládce Sovětského svazu, jeden z největších diktátorů v dějinách lidstva, zasahující do všech oblastí života včetně vědy a umění v duchu tzv. stalinismu.

Josif Vissarionovič Stalin:
Vlastnit tuhle z posledních Audin,
byl bych dodnes v mauzoleu a in.

*

Einstein, Albert (14. 3. 1879, Ulm, Německo – 18. 4. 1955, Princeton, USA), americký fyzik a filozof německého původu. Vytvořil speciální teorii relativity (1905) a obecnou teorii relativity (1915), jež novým pojetím prostoru, času a gravitace překonaly dílo Newtonovo.

Albert Einstein:
Má speciální teorie relativity
vůči Audi nabývá absurdity.

*

Picasso, Pablo (25. 10. 1881, Málaga, Španělsko – 8. 4. 1973, Mougins, Francie), španělský malíř, grafik, sochař a keramik; spoluzakladatel kubismu a moderního výtvarného umění.

Pablo Picasso:
Audi, to auto je tak milý,
že pokoří všechny styly.

*

Hašek, Jaroslav (30. 4. 1883, Praha – 3. 1. 1923, Lipnice nad Sázavou), český spisovatel a publicista. Je prvním moderním českým prozaikem, jehož dílo vstoupilo do dějin evropské literatury.

Jaroslav Hašek:
V Audi nejedí jen šašek.

*

Moore, Henry (30. 7. 1898, Castleford, Yorkshire, Anglie – 31. 8. 1986, Much Hadham, Hertfordshire, Anglie), anglický sochař a malíř; jeden z nejvýznamnějších sochařů 20. století.

Henry Moore:
Audi zbavilo mě navždy chmur.

*

Orwell, George (vlastním jménem Eric Arthur Blair, 25. 6. 1903, Motihari, Indie – 21. 1. 1950, Londýn, Anglie), anglický prozaik a novinář. Patřil k těm myslitelům 20. století, kteří zahlédli a ve svých utopiích popsali černou budoucnost lidské civilizace. Proslavil ho již první, rozsahem nevelký alegorický román *Animal Farm* (Zvířecí farma, 1945). Autor oživil antic- ký žánr zvířecího eposu: vytvořil satirický obraz společnosti (farmy), kterou ovládli (zvířecí) vzbouřenci a kde začala platit pravidla „politické“ diktatury. Mnohem pesimističtější vizi budoucnosti předestřel ve svém druhém, slavném románu *Nineteen Eighty-four* (1984, 1949).

George Orwell:
George Orwell:
V Audi se cítím very well.
Když však prase za volantem
bez ustání mele pantem,
to už není well,
jak vyplývá z mých děl.

*

Ninová, Anaïs (21. 2. 1903, Neuilly-sur-Seine, Francie – 14. 2. 1976, Los Angeles, USA), francouzsko-americká prozaič- ka španělského původu (narodila se ve Francii španělskému klavíristovi a skladateli a zpěvačce francouzsko-dánského

původu); jedna z nejvýznamnějších euroamerických autorek erotické literatury 20. století.

Anaïs Ninová:
Audi 3 je jak supernova,
tu v srdci každý chová,
svobodný, vdovec i vdova,
tím ukájí se zas a znova.

*

Hrabal, Bohumil (28. 3. 1914, Brno – 3. 2. 1997, Praha), český spisovatel; neoriginálnější český prozaik poválečného období, ovlivněný haškovskou humoristickou tradicí a surrealistickým konceptem světa. Zaujal vypravěčskými mystifikacemi („pábitelstvím“) a vynalézavými apoteózami každodennosti (*Pábitelé*, 1964, *Taneční hodiny pro starší a pokročilí*, 1964, *Ostře sledované vlaky*, 1965).

Bohumil Hrabal:
K Audi jsem se, bohužel, nedohrabal.
Pábení
není cesta ke jmění.

*

Kerouac, Jack (12. 3. 1922, Lowell, Massachusetts, USA – 21. 10. 1969, Petrohrad, Rusko), americký prozaik; představitel takzvané *beat generation* („beatové generace“), symbolizující revoltu americké mládeže v 50. a 60. letech proti generaci konformních otců. Je autorem řady próz, mezi nimiž domi- nuje román *On the Road* (Na cestě, 1957), který se stal emblé- mem beatové generace.

Jack Kerouac:
Nemám žádný problém,
Audi je pro mě emblém.

*

Federer, Roger (8. 7. 1981, Basilej, Švýcarsko), švýcarský te- nista; pětinasobný vítěz prestižního Turnaje mistrů, nejúspěš- nější hráč tenisu všech dob.

Roger Federer:
Das Auto Audi ist Der.

Dodatek: Desatero významných dosud žijících českých osobností

Macháček, Zdeněk (16. 8. 1925, Brno), český sochař. V jeho díle, které je zastoupeno v našich a zahraničních galeriích a je součástí architektury a veřejných prostranství, tvoří význam- nou část motivy vzletu člověka: *Let nad krajinou*, *Přelet*, *Zá- vrat' letu*, *Dovádějící Pegas s múzou*, *Láska je vzlétat*, *Dva nad krajinou* aj.

Zdeněk Macháček:
S Audinou na háčku,
plout si na obláčku,
po nebi bez mráčku,
co říkáš, Macháčku?

(Poznámka výzkumníka: „Macháčku“ – Mistrovo oslovení choti Stanislavy Macháčkové v nejméně dvaceti letech.)

*

Mikulka, Alois (13. 8. 1933, Brno), český malíř, sochař, ilustrátor a spisovatel. Mikulkova tvorba je osobitá, formálně se pohybuje mezi dětským, naivním a lidovým výtvarným výrazem originálně umocněným poetickou imaginací a svěrázným humorem. Je plná fantazie, poezie, hravosti, ale také filozofické hloubky.

Alois Mikulka:

Audi je rychlejší než kulka.

Když máš proti sobě sedm chlapů a v kapse jen šestiraňák,
nic se, hochu, neboj, s Audinou to zvládneš – a jak!

*

Havel, Václav (5. 10. 1936, Praha), český dramatik, esejista, politik a státník; československý a český prezident (29. 12. 1989 zvolen Federálním shromážděním prezidentem Československé socialistické republiky; 5. 7. 1990 zvolen Federálním shromážděním prezidentem České a Slovenské federativní republiky; 20. 7. 1992 abdikoval; 26. 1. 1993 zvolen prvním prezidentem České republiky, úřadu se ujal 2. 2. 1993; 20. 1. 1998 byl zvolen prezidentem republiky pro druhé funkční období.

Václav Havel:

Dosud jsem jezdil pouze v Mercedesu,
po spatření Audiny poslal jsem ho k lesu.

*

Klaus, Václav (19. 6. 1941, Praha), český ekonom, politik, státník, pedagog. Dne 28. února 2003 byl zvolen prezidentem České republiky na pětileté období, úřadu se oficiálně ujal 7. března 2003; v roce 2008 zvolen prezidentem republiky na druhé funkční období.

Václav Klaus:

Audi je pro mne Schmaus,*
na červenou Motor aus ...**
stejně nyní jako vždycky
vidím to ekonomicky.
(*hostina, pochutnání, pastva)
(**systém start/stop)

*

Filipský, Jan (23. 3. 1943, Moravské Budějovice), český indolog, sanskritista a tamilista, historik a překladatel; vědecký pracovník Orientálního ústavu Akademie věd České republiky v Praze; jeden z nejvýznamnějších českých indologů.

Jan Filipský:
Audi sviští líp než ski.
Aj,
S Audinou jsem in the sky.
Nota:
Audi-vere di mea vota.

*

Malina, Jaroslav (11. 4. 1945, Dolní Bučice u Čáslavi), významný český antropolog, archeolog a spisovatel, profesor, vedoucí Oddělení sociokulturní antropologie a zástupce ředitele Ústavu antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity; jeden z čelných protagonistů holistického pojetí oboru.

Jaroslav Malina:

Moje božská Audina!
Kam se hrabe šalina ...

*

Čermák, Tomáš (19. 9. 1945, Křenovice u Brna), český historik umění, výtvarník a nakladatel. V roce 1993 založil Akademické nakladatelství CERM, které vydává odbornou a studijní literaturu s občasnými vydavatelskými průniky do oblasti poezie a krásné literatury.

Tomáš Čermák:

Se svými několika fordy,
býval jsem vždy na kordy.
Od té doby, co mám 3 Audi,
jsem jako dvojče Nikiho Laudy.

*

Bártová, Stáňa B. (13. 10. 1952, Brno), česká multimediální umělkyně a ochránkyně přírody.

Stáňa B. Bártová:

Vidím Audi jako Havrana,
čiperného od rána do rána.
Ten všechno dovolit si může
a všechny přemůže –
ženy i muže.

*

Vlašín, Mojmír (17. 11. 1954, Brno), český zoolog a ekolog, politik, brněnský zastupitel za Stranu zelených, příležitostný dramatik. V odborné oblasti se zabývá ochranou netopýrů, obojživelníků a plazů. Spoluautor knihy *Desatero domácí ekologie*, jejíž název zdomácněl a používá se pro dobrovolné a preventivní možnosti ochrany životního prostředí každého jednotlivce.

Mojmír Vlašín:

Auto je blín!
Držím se šín!

Jan Filipický (po druhé, zčásti jako reakce na výrok Mojžíra Vlašína):

Znám svět pozemský,
ba i ten nebeský,
dlouho však neměl jsem tušení,
jak sladké je Audi vábení,
když v boha lásky se promění.

Zážitek jízdy tak božský
nezná ani pár královský –
který má pro rozkoše
vrozený smysl obrovský.

Pro taje Audi platí vysvětlení:
vzniklo jak Kámovo převtlení.

Káma je bohem touhy, chťiče,
jenž zasedl si na řidiče,
co plahočí se po silnicích
v těžkopádných popelnicích;
koho zasáhne jeho šíp,
v kokpitu Audi se cítí líp –
jeť to jeho věrný káma
spolehlivý jako máma.

Až se to dozvedí zelení,
možná i jejich guru Vlašín
zřekne se eko glajzů a šín,
přednosti Audiny ocení.

*

Soukup, Václav (31. 8. 1957, Mariánské Lázně), český kulturolog a antropolog působící na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze, kde přednáší základy sociální a kulturní antropologie, kulturologie a paleoantropologie. Patří k zakladatelům interdisciplinárně koncipovaného studijního oboru kulturologie a průkopníkům biokulturologie.

Václav Soukup:
Kulturologii vzal sup,
Audi 3 je skvělý kup!
Zakládám teď Audi-klub,
dříve jsem byl zcela tup!

SEZNAM LITERATURY

LITERATURVERZEICHNIS

- Malina, Jaroslav (2010): *Amor: Počítačový systém k automatickému generování milostných scén*. Brno: Akademické nakladatelství CERM.
- Malina, Jaroslav (2010): *Smrt profesora je Světová katastrofa a jiné příběhy s neblahým koncem*. Brno: Akademické nakladatelství CERM.
- Malina, Jaroslav a kolektiv (2007): *Kruh prstenu: Světové dějiny sexuality, erotiky a lásky od počátků do současnosti v reálném životě, krásné literatuře, výtvarném umění a dílech českých malířů a sochařů inspirovaných obsahem této knihy, 1. „Celý svět“ kromě euroamerické civilizace*. Brno: Akademické nakladatelství CERM.

Malina, Jaroslav, a kolektiv (2009): *Antropologický slovník aneb co by mohl o člověku vědět každý člověk (s přihlédnutím k dějinám literatury a umění)*. Brno: Akademické nakladatelství CERM.

Malina, Jaroslav – Soukup, Václav (2009): *Automobil*. In: Malina, Jaroslav, a kolektiv, *Antropologický slovník aneb co by mohl o člověku vědět každý člověk (s přihlédnutím k dějinám literatury a umění)*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 37–46.

Soukup, Václav (2011): *Antropologie: Teorie člověka a kultury*. Praha: Portál.

Anthropologia integra

Ústav antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity

Vinařská 5, 603 00 Brno

Šéfredaktor: Prof. PhDr. Jaroslav Malina, DrSc.

Telefon: 549 495 755; mobil: 604 387 111

e-mail: jmalina@sci.muni.cz

<http://anthrop.sci.muni.cz>

Dámy / Pánové

Kolegyně / Kolegové

Níže je průvodní dopis z 6. 3. 2011 anonymní autorky / anonymního autora. Domnívám se, že zmíněný dopis a příložený „příspěvek“ jsou dokladem a důkazem, že jak článek o konceptu *Audi A3*, tak nový článek o konceptu *Alfa Romeo 4C* jsou mystifikacemi. Tím se stává pátrání po autorce / autorovi příspěvku „Antropologický výzkum: Automobily *Audi* (zvláště ‚koncept A3‘) v pohledu významných osobností“ / „Anthropologische Untersuchung: Die Marke *Audi* (insbesondere ‚A 3 Concept‘) aus Sicht bedeutender Persönlichkeiten“ bezpředmětné (autorka / autor si asi „střílí“ z mé dosti známé afinity k rychlým automobilům).

Je mi líto, že jsem se nechal „postřelit“ a s „pátráním“ vás obtěžoval.

Děkuji vám za porozumění, srdečně pozdravuji a těším se na pokračování naší korektní spolupráce.

Jaroslav Malina

Postscriptum pro Anonymku / Anonyma: Kdybych skutečně dostal otázku „Co pro Vás znamená automobil *Audi*?“ – odpověděl bych:

Pro mě je Audina
více než Malina,
přijde ta hodina –
ožením sa.

Nebo:

Audina Malina –
jak se to rýmuje?
Malina je Jára,
Audina kára,
co mu v srdci hárá* –
tak se to rýmuje.
(*jako Niagára)

V Brně 6. 3. 2011

Vážený pan
Prof. PhDr. Jaroslav Malina, DrSc.,
šéfredaktor časopisu *Anthropologia integra*

Vážený pane šéfredaktore,
podobné (možná ještě větší) emoce jako koncept *Audi A3* (které jsem zachytil ve svém příspěvku pro Váš časopis [zásilka ze 4. 3. 2011]) vyvolal na 81. autosalonu v Ženevě koncept *Alfa Romeo 4C*. Uchvátil a inspiroval i slavného dramatika Williama Shakespeara do té míry, že svou hru *Romeo a Julie* (*Romeo and Juliet*, 1595, tiskem 1597) zasadil do kulisy a psychologie postmoderní doby (*Alfa Romeo 4C and Juliet in the Postmodern Age*, 2011, česky: *Alfa Romeo 4C a Julie v postmoderní době*, 2011); například známá balkonová scéna se odehrává nikoli na balkonu a pod balkonem, ale v kokpitu automobilu *Alfa Romeo 4C*.

Třetí hvězdou (možná největší) ženevského autosalonu se stal automobil mající hvězdu (trojčipou) dokonce ve znaku – roadster Mercedes-Benz SLK R 172. Byl jsem jím natolik uchváten, že jsem si v tomto případě dovolil porušit objektivní zásady zúčastněného pozorování a dal průchod svým emocím ve vlastní skladbě – *Óda na nekrásnější z hvězd – SLK R 172*.

V příloze si Vám dovoluji poslat příspěvek o těchto tématech (obsahující i ukázkou ze zmíněné Shakespearovy hry z roku 2011 v mém překladu a mou ódu na SLK R 172) a nabídnout jej k otištění ve Vašem excelentním časopise *Anthropologia integra* (možno-li v rubrice „Věda a umění“).

S pozdravem

Váš Anonymus Homonymus

V Ženevě a ve Veroně 6. 3. 2011

Alfa Romeo 4C a Alfa Romeo Giulietta **v postmoderní době**

Alfa Romeo 4C e Alfa Romeo Giulietta **nell'epoca postmoderna**

ANONYMUS / ANONIMO

ABSTRAKT Dramatik William Shakespeare, inspirovan konceptem automobilu *Alfa Romeo 4C* a dílem britského sociologa a antropologa Zygmunta Baumana, přepsal v roce 2011 svou slavnou tragédii *Romeo a Julie* (*Romeo and Juliet*, 1595, tiskem 1597). Nazval ji *Alfa Romeo 4C and Alfa Romeo Giulietta in the Postmodern Age* (*Alfa Romeo 4C a Alfa Romeo Giulietta v postmoderní době*). V ukázce, uvedené v tomto příspěvku, mistrně zachytil vedle kultu auta vlastně celou postmoderní současnost, charakterizovanou proměnami životního stylu a osobnostních vzorců chování, velkoměstským životem, způsoby zacházení s tělem a především současnými a budoucími osudy mravnosti.

KLÍČOVÁ SLOVA William Shakespeare; Zygmunt Bauman; Romeo a Julie v postmoderní době; automobil; Alfa Romeo Giulietta; Alfa Romeo 4C.

ABSTRACT Lo scrittore William Shakespeare, ispirato dal concetto dell'automobile *Alfa Romeo 4C* e dall'opera del sociologo e antropologo Zygmunt Bauman, ha riscritto nel 2011 la sua famosa tragedia *Romeo e Giulietta* (*Romeo and Juliet*, 1595, in stampa uscito nel 1597). L'ha chiamata *Alfa Romeo 4C e Alfa Romeo Giulietta nell'epoca postmoderna* (*Alfa Romeo 4C and Alfa Romeo Giulietta in the Postmodern Age*). Nel brano, che fa parte del presente contributo, ha con maestria colto oltre al culto dell'automobile tutta la nostra epoca postmoderna che è caratterizzata dai cambiamenti dello stile di vita e degli stili individuali di comportamento, dalla vita nelle grandi città, dai modi di trattare il corpo e soprattutto dagli attuali e futuri destini della moralità.

PAROLE CHIAVE William Shakespeare; Zygmunt Bauman; Romeo e Giulietta nell'epoca postmoderna; automobile; Alfa Romeo Giulietta; Alfa Romeo 4C.

Původní Shakespearova hra *Romeo a Julie* (*Romeo and Juliet*, 1595, tiskem 1597) se odehrává v italské Veroně, kde propuká boj mezi rodem Monteků a Kapuletů. Montekův syn Romeo pozná na maškarním plese u Kapuletů jejich dceru Julii a zamiluje se do ní. Ve známé balkonové scéně si pak slibují věčnou lásku. Julie za pomoci chůvy odchází a je u mnicha Vavřince s Romeem tajně oddána. Romeo se poté zaplete do souboje svého přítele Merkucia s Montekem Tybaltem, zaviní nechtě Merkuciovu smrt a zabije Tybalta. Před nuceným odchodem z města navštíví v noci Julii, která musí svolit k sňatku s hrabětem Parisem. Julie však využije nabídky Vavřince a vypije nápoj způsobující domnělou smrt. Romeo tak objeví údajně mrtvou Julii, zabije Parise a otráví se – když se Julie probudí a uvidí mrtvého Romea, spáchá sebevraždu.

V moderním světě se změnila kulisa a psychologie. Symbolem doby se stal automobil. Automobil představuje multidimenzionální kulturní prvek, spjatý prostřednictvím strukturálních vztahů s různými oblastmi sociokulturního systému moderní průmyslové a postindustriální společnosti. Pohlížíme-li na automobil jako na kulturní element, jenž je součástí širších kulturních konfigurací a technologických komplexů, zjistíme, že vývoj automobilu a expanze automobilového průmyslu výrazně utvářely moderní civilizaci i současný způsob života (Malina – Soukup 2009, 37). Ve 20. století se automobily s benzinovými nebo naftovými motory staly nejrozšířenějším a nejvýznamnějším dopravním prostředkem. Zásadní podíl na tomto technologickém vítězství mělo zavedení pásové tovární výroby automobilů, kterou ve Spojených státech amerických zahájil americký vynálezce, podnikatel a výrobce automobilů Henry Ford (1863–1947) tím, že na trh uvedl širokým vrstvám obyvatel dostupný, sériově vyráběný automobil *Ford T*. Montáž kompletního automobilu na běžícím pásu byla ve Fordových závodech v Detroitu (USA) poprvé spuštěna v roce 1914: takřka vzápětí se výroba jednoho kusu desateronásobně zkrátila – trvala tehdy pouhých třiadvadesát minut; o šest let později opouštěl *Ford T* výrobní pás nové koncepce každou minutu. V letech 1909–1926 se prodalo patnáct milionů modelů *Fordu T*; v roce 1895 jezdily v celých Spojených

Obr. 4. Koncept *Alfa Romeo 4C*. Sportovní dvoumístné kupé má karoserii (v úchvatné přírodní kombinaci černé a červené barvy nazvané „červená láva“ – tak asi vypadala láva valící se z Vesuvu na Pompeje) dlouhou necelé 4 m a suchou hmotnost pouhých 850 kg (sic!). K pohonu slouží přeplňovaný čtyřválec s objemem 1,7 litru (výkon asi 230–250 HP). S motorem spolupracuje nová dvouspojková převodovka Alfa TCT a pohon zadních kol. Nejvyšší rychlost bude 250 km/h a zrychlení zvládne tato „lehko/rychlonohá alfička“ z 0 na 100 km/h pod 5 s (sic!). Výroba bude zahájena v roce 2012. Foto: Archiv autora příspěvku.

státech amerických pouze čtyři automobily, o třicet let později jich bylo v provozu přes dvaadvacet milionů. Z větší části je „vychrlily“ právě Fordovy běžící pásy. Laciné a spolehlivé auto *Ford T* v nejjednodušším provedení („můžete mít jakoukoli barvu, vyberete-li si černou“) za 260 dolarů (dělník u Forda tehdy pobíral 5 dolarů denní mzdy), láskyplně přezdívané *Plechová Lízinka*, triumfovalo. Užití montážní linky zahájilo hromadnou výrobu, která se stala základním hospodářským fenoménem světa 20. i 21. století.

William Shakespeare vždy držel svou psavou ruku na tepu doby. Poté co 28. února 2011 na ženevském autosalonu při novinářském dni (akreditoval se jako publicista britského motoristického týdeníku *Speed*) zhlédl automobil *Alfa Romeo 4C* (<http://www.novinky.cz/auto/226644-zeneva-2011-alfa-romeo-ukazala-lehke-sportovni-kupe-4c.html>; <http://www.auto.cz/alfa-romeo-4c-nejprve-koncept-54900>; http://www.lidovky.cz/obrazem-pet-nejlepsich-aut-z-zenevy-2011-dxy-/ln-auto.asp?c=A110303_135226_ln-auto_gh; obr. 4), přepsal svou slavnou divadelní hru *Romeo a Julie*. Postmoderního Romea kybernetického věku spojil s konceptem automobilu *Alfa Romeo 4C* a novodobou Julii projektoval do automobilu *Alfa Romeo Giulietta*, neboť tím, čím byla pro Američany

Plechová Lízinka, tím je pro dnešní Italy *Alfa Romeo Giulietta* alias *Jůlinka*; všeobecnou lásku k Jůlince nesnižuje ani fakt, že ji používá italská policie jako jedno z eskortních aut. Zmíněné konotace využil geniální dramatik nejen v názvu hry, ale i v závěru novodobé „balkonové scény“.

Ukázka zachycuje, jak William Shakespeare po čtyřech stoletích (v roce 2011) ztvárnil klíčovou balkonovou scénu: místo na balkonu a pod balkonem odehrává se v kokpitu automobilu *Alfa Romeo 4C*, který má Romeo zapůjčen ke zkušební jízdě na pouhou půlhodinu z veronského autosalonu Kapuleti. V této ukázce autor mistrně zachytil vedle kultu auta vlastně celou postmoderní současnost, která je charakterizována, řečeno slovy velkého britského sociologa, filozofa a sociokulturního antropologa polského (židovského) původu Zygmunta Baumana (narozen 1925), „(...) proměnami životního stylu a osobnostních vzorců chování, velkoměstským životem, způsoby zacházení s tělem a především současnými a budoucími osudy mravnosti“ (Bauman 1992).

Nás, Čechy (i Moravany a Slezany), může těšit, že věhlasný dramatik znovu (po *Zimní pohádce* alias *The Winter's Tale*, kolem 1611) užil i v roce 2011 české reálie (tentokrát ve zcela lichotivých souvislostech).

Alfa Romeo 4C and Alfa Romeo Giulietta in the Postmodern Age, 2011

(česky: *Alfa Romeo 4C a Alfa Romeo Giulietta v postmoderní době*, 2011; italsky: *Alfa Romeo 4C e Alfa Romeo Giulietta nell'epoca postmoderna*, 2011)

William Shakespeare

UKÁZKA

Julie:

(*Pátravě.*)

Nejsi ty Romeo a nejsi ty Montek?
Co s Alfou Romeo od Kapuletů utek?

Romeo:

(*Uvolněně a sebejistě.*)

Ten i ten a oba měj hned ráda.
Slibuju ti: bude to paráda!

Julie:

(*Naléhavě.*)

Dřív odpověz mi: utek, nebo neutek,
nechystaj na tebe Kapuleti útek?

Romeo:

(*Nedočkavě.*)

Tak dělej už, pitomá náno,
nemůžu končit až zítra ráno.

(*O 15 minut později.*)

Julie:

(*Zklamaně.*)

Chudáčku, pouhou čtvrt hodinu,
kam se hrabeš na Čecha Malinu.

Romeo:

(*Zkoumavě.*)

Jakýho Čecha Malinu?
Ten, co má německou Audinu?

Julie:

(*Zasněně.*)

Ano, ten, il divino Boemo,
proti němu jsi dubové poleno.
(*Pokračuje uštěpačně.*)
Když to tedy chceš vědět ...
A tebe, chudáčku, nechám tu sedět.
(*Souká se do kožených džín, sahá po klice.*)

Romeo:

(*Vzdorovitě.*)

Sedět tu dlouho nebudu,
S Alfou C4 si babu hned dobudu.
(*Blufuje, dobře ví, že musí auto vzápětí vrátit.*)

Julie:

(*Posměšně.*)

Ty nejsi, chudáčku, žádný Alfa-samec,
tobě nepomůže Alfa ani peněz ranec.

Romeo:

(*Odevzdaně.*)

Doufal jsem v pomoc řadicí páky,
ta však mě trpce zklamala taky.

Julie:

(*Ještě posměšněji.*)

Nikdy nezklamou moje páky,
u těch, co maj opravdové ptáky.

Romeo:

(*Tiše k sobě.*)

Pak tedy skončím v nejhlubším hrobě.
(*Pateticky.*)

Nikdy už nevrátím se k tobě ...

(*Vystupuje z auta, šourá se k autosalonu Kapuleti, vědom si, že bez auta skončí v betonových botkách v kamenné hrobce.*)

Julie:

(*Rozverně.*)

Pak tedy sbohem ...
(*Procítěně, až zbožněně.*)
Mně souzeno je
žít s *Českým Bohem.

(*V té chvíli za nejbližším rohem
řízená Juliiným Českým Bohem
objevuje se nikoli německá Audinka,
nýbrž italská Giulietta alias Jůlinka.*)

*) Poznámka překladatele: William Shakespeare zde, zřejmě pro zvýšení autentičnosti, použil italský výrok *Il divino Boemo*, kterým byl údajně označován český hudební skladatel Josef Mysliveček (9. 3. 1737, Praha–4. 2. 1781, Řím, Itálie), působící v Itálii. Zmíněný výrok bývá do češtiny překládán zpravidla „božský Čech“; v daném kontextu považuji za vhodnější uvedený překlad, tedy „Český Bůh“, a psaní velkého písmene u adjektiva i substantiva, čímž se snažím graficky vyjádřit až posvátnou spiritualitu, kterou Julie vložila do svého výroku.

*Óda na nekrásnější z hvězd – SLK R 172**Ode an den schönsten aller Sterne – SLK R 172*

ANONYMUS

Mercedes-Benz Reihe SLK
není žádná ponorka,
sondern der schönste aller Sterne.
Ve všech směrech je OK
besser als Phantasie von Jules Verne.

Mercedes-Benz třídy SLK
ist Ode an die Freude.
Co tomu říkáš, Sigmunde Freude?
Ich sage OK –
Vždycky na mě dojde.

Capio magnam voluptatem
v mercedesce za volantem
cum pulcherrima puella –
z obou jsem blázen docela.

Alia autoraeda ingens molestia est,
Mercedes-Benz SLK je královnou mých cest.
Ipsum currum gubernare – corporis voluptas,
SLK má něžný půvab jako dívčí pas.
I say – OK,
kdo na něj nemáš, aspoň se koukej ...

... krásná žena se tak strašně, strašně, strašně nerada jen kouká,
raději si
manekýnky úzké šaty v barvě vozu na své štíhlé tělo souká,
raději pak
prudce bosou nohou na plynový pedál roadsteru stoupá,
raději je,
když mercedesí motor jak divoký tygr touhou mňouká,
raději má
teplý noční vítr, co jí od úplňku sliby všech cest do SLK fouká
...

SLK a ORL –
jak se to rýmuje?
Máj je měsíc lásky
a mně srdce buší
láskou až „nad uši“.
I ze spaní mě ruší,
jak už každý tuší
horká láska k SLK –
tak se to rýmuje!

Anthropologia integra

Ústav antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity

Vinařská 5, 603 00 Brno

Šéfredaktor: Prof. PhDr. Jaroslav Malina, DrSc.

Telefon: 549 495 755; mobil: 604 387 111

e-mail: jmalina@sci.muni.cz

http://anthrop.sci.muni.cz

Dámy / Pánové

Kolegyně / Kolegové

Dnes (11. dubna 2011) jsem obdržel třetí „anonymní příspěvek“ do časopisu *Anthropologia integra* (vizte níže); pochází patrně ze stejného kadlubu jako dva předchozí týkající se automobilů. Tentokrát však zírám jako Carrollova „Alenka v říši divů“, protože průvodní dopis a příspěvek je vročen 18. dubnem 2011, kdy teprve má být zahájen autosalon v Šanghaji.

Jaroslav Malina

V Brně 11. dubna 2011

Vážený pan

Prof. PhDr. Jaroslav Malina, DrSc.,

šéfredaktor časopisu *Anthropologia integra*

Vážený pane šéfredaktore,

dovoluji si Vám poslat třetí příspěvek do Vašeho časopisu *Anthropologia integra*, tentokrát nikoli z blízké Ženevy, ale až z Dálného východu – z čínské Šanghaje. Dne 18. dubna 2011 (čínsky: *Tchu-nien* [rok králíka] *s' -jüe s' -pa chao*) zde byl novinářským dnem slavnostně zahájen autosalon (14. Shanghai International Automobile Industry Exhibition). Dominuje mu, nejen podle mého názoru, koncept A automobilky Mercedes-Benz. Skvěle doplňuje, ba v mnohém převyšuje automobily Audi A3 a Alfa Romeo 4C, zmíněné v mých předchozích příspěvcích. Až zhlédnete fotografie a udávané parametry (<http://www.autoweb.cz/mercedes-benz-tridy-a-v-novem/>), asi mi dáte za pravdu. Skoro se nechce věřit, že tohle supermoderní a „cool“ auto vzniklo v uhlazené a tradici ctící automobilce. Skvostný dynamický design karosérie a futuristický interiér (i když zde asi u výrobní verze dojde k „redukci“) jsou tak vyvážené, že pokud u Audi a BMW nemají nějaká tajná esa v rukávu, pak jejich Audi A3 a BMW 1 jsou bez šance. Zkrátka:

V portfoliu A-Mercedes,
je jako v rukávu šest es.

Můj údiv z „áčka“ nelze vyjádřit v próze, bylo třeba sáhnout k poezii a metafoře.

Pokud se, vážený pane šéfredaktore, rozhodnete mé tři příspěvky otisknout ve Vašem znamenitém časopise *Anthropologia integra*, prosím o jejich scelení do jednoho článku.

Obr. 5. Koncept Mercedesu-Benz A.

Postskriptum: V Číně mě provází Vaše skvělá kniha *První císař: Tvůrce Číny a osmého divu světa*; chystám se nyní k návštěvě Muzea Prvního svrchovaného císaře v Lin-tchungu.

V úctě

Anonymus Homonymus

V Šanghaji 18. 4. 2011 (*Tchu-nien s'-jüe š'-pa chao*)

Mercedes koncept A aneb Alenka v Říších divů

Do Říše divů proniká
obvykle norou králíka.
Proč tentokrát do Říše středu,
to vysvětlit si nedovedu.

Pak Vám musím prozradit
nejnovější hit:
Alenka ze snového kraje
zamířila totiž do Šanghaje:

Do města, jež kolébkou je všeho –
cudného i neřestného,
blahého i neblahého.

To „Paříž je Dálného východu“,
co potrpí si na módu.

Už ani Alenka Carrollova
nenachází v tom punktu slova;
nesmí si nechat ujít
ten vrchol divů z německé Říše,
o němž se píše,
to eso šesti a šesti es,
ten zbrusu nový model –
A-Mercedes!

Kam propadl se kočár pro důchodce?
Ten že má stejného otce?
Pro nevědomce na vysvětlenou:
Mercedes-Benz ho zplodil
s úplně jinou ženou.

Dosud jen výtvar fantazie,
co je to za dílo?!?
Ani Alence za zrcadlem
se o něm nesnilo!

Až do jeho kokpitu usednete
jak do bojového jetu,
už se asi nezvednete
a zamáváte světu.

Čínské manuály rozkoše
zahodte klidně do koše.
Rozkoš má jinou podobu –
ve formě „čchu ling“
dají Vám ji do hrobu.

*

Vážený pan
Prof. PhDr. Jaroslav Malina, DrSc.,
šéfredaktor časopisu *Anthropologia integra*

Vážený pane šéfredaktore,

z neznámých důvodů se „náš“ autor vystupující pod pseudonymem Anonymus Homonymus obrátil nyní na mne jako na (snad regionálně příslušného) člena redakční rady, a to s poněkud opožděnou zprávou o loňském 10. Auto Expo (5.–11. 1. 2010) v Novém Dillí.
S pozdravem

Jan Filipický

Vážený pan
PhDr. Jan Filipický, CSc.,
člen redakční rady časopisu *Anthropologia integra*

Vážený pane doktore,

dnes (18. dubna 2011) se účastním novinářského dne na autosalonu v čínské Šanghaji (14. Shanghai International Automobile Industry Exhibition), který přináší spoustu novinek. Není divu, Čína je dnes největším automobilovým trhem na světě, některých modelů se zde prodá víc než v celé Evropě. Číňané se stali vlastníky nebo spoluvlastníky některých zahraničních automobilek a zakládají a rozvíjejí automobilky vlastní. Podobná pozorování jsem učinil na loňském 10. Auto Expo (5.–11. 1. 2010) v Novém Dillí, motoristické události významné nejenom více než dvoumilionovým počtem návštěvníků, ale i podrobným zmapováním indického automobilového průmyslu a pokroku, jehož dosáhl během posledních dvou desetiletí. Na tomto veletrhu koncern Tata poprvé předvedl svůj nový model Tata Aria, představující první indický crossover, jenž kombinuje pohodlí luxusního sedanu s kompaktností SUV, což mě inspirovalo k vytvoření níže uvedené parodie na klasický staroindický epos *Rámájana – Táta Rámájana. Jak božský Ráma (skrže Tátu) ztratil milovanou Sítu a znovu k ní přišel.*

Snad Vás, vážený pane doktore, jako věhlasného indologa moje zpráva osloví a doporučíte redakční radě, aby ji laskavě přijala a publikovala spolu s mými třemi předchozími články v časopise *Anthropologia integra*.

S pozdravem
Anonymus Homonymus

V Šanghaji 18. 4. 2011

Táta Rámájana

Jak božský Ráma (skrže Tátu) ztratil milovanou Sítu a opět k ní přišel

Síta pružně chobotoboká
padla Rávanovi do oka.
Rávana, démonský Lanky král,
sličnou choť unést se odhodlal
vládci Ajódhje Rámovi,
božskému manželovi.

Aby Sítu obloudil,
Rámovi ji odloudil,
ždál si pomoc mága Táty,
předního mezi magnáty,
zázračného všeměla
(který v Jemče čaje dělá),
nechť mu kočár vykouzlí,
co tu dívku okouzlí.

Táta mu nato stvořil Arii,
sexy vůz v SUV kategorii,
do něhož poté démonský vládce
zdráhavou Sítu nalákal hladce
a pak hned cestou necestou
na Lanku pádil s nevěstou.

Sotva Ráma, chrabří rek,
překonal prvotní vztek,
shromáždil opičí voje,
pořídil jim rychlé stroje
opět z dílny Tátovy,
jak „Tata Nano“ napoví.

Když opí mobilní síly
ostrov Lanku zahltily,
Rávana se musel vzdát,
cudnou Sítu odevzdat.

Kdo ve válce dopad líp
nežli Tátův samohyb?

LITERATURA

- Bauman, Zygmunt (1992): *Intimations of Postmodernity*. New York: Routledge.
Bauman, Zygmunt (1995): *Úvahy o postmoderní době*. Praha: Sociologické nakladatelství.
Bauman, Zygmunt (1998): *Globalization: The Human Consequences*. New York: Columbia University Press. (Česky: *Globalizace: Důsledky pro člověka*. Praha: Mladá fronta, 1999.)
Bauman, Zygmunt (2000): *Liquid Modernity*. Cambridge: Polity. (Česky: *Tekutá modernita*. Praha: Mladá fronta, 2002).
Malina, Jaroslav – Soukup, Václav (2009): Automobil. In: Malina, Jaroslav, a kolektiv, *Antropologický slovník aneb co by mohl o člověku vědět každý*

Obr. 6. 81. mezinárodní autosalon v Ženevě (březen 2011). V kabině konceptu Audi A3 Jan Filipický. Foto: Stáňa Bártová.

člověk (s přihlédnutím k dějinám literatury a umění). Brno: Akademické nakladatelství CERM, 37–46.

Nieman, Harry (2007): *The Mercedes-Benz History: Automobile Legends and Stories since 1886*. Stuttgart: Mercedes-Benz Classique Car Library.

Shakespeare, William (1597): *An Excellent Conceited Tragedie of Romeo and Juliet*. London: John Danter.

Shakespeare, William (2011): *Alfa Romeo 4C and Alfa Romeo Giulietta in the Postmodern Age*. London: Danter. (Česky: *Alfa Romeo 4C a Alfa Romeo Giulietta v postmoderní době*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2011; italsky: *Alfa Romeo 4C e Alfa Romeo Giulietta nell'epoca postmoderna*. Torino: Electa.)

VÝSLEDKY ANTROPOLOGICKÉHO VÝZKUMU PŘÍPADU „ANONYMNÍCH PŘÍSPĚVKŮ“

Kombinací metod zúčastněného pozorování a vizuální antropologie užitých v březnu 2011 na 81. mezinárodním autosalonu v Ženevě jsme dospěli k závěru, že oba „anonymní příspěvky“ jsou založeny na idejích postmodernismu (z latiny: *post*, „potom, nato“ a *modo*, „nyní, nedávno“). (Třetí a čtvrtý příspěvek týkající se konceptu A Mercedesu-Benz a rozvoje automobilismu v Indii necháváme stranou, neboť jsou založeny nikoli na vědeckém půdorysu, nýbrž na metafoře a poezii.) Ideje postmodernismu se prosazují zejména v naší euroamerické civilizaci od počátku 70. let 20. století v umění, ve filozofii, vědě, ale také v životní orientaci jednotlivců a ve společenských institucích (obr. 6, 7). Postmodernismus chápe svět (a také historii a prehistorii) jako v širokém slova smyslu mnohovrstevný a členitý „text“, jako produkt lidského dorozumívání,

a tudíž i jako proces několikanásobného kódování a dekodování. Postmoderní svět je představován jako labyrint významů, hodnot a kontextů, kde netvoří pravda a nepravda protichůdné kategorie, ale výsledek svobodného pojmenování. A právě v tomto pojetí jsou oba příspěvky zakotveny. Zvláště příspěvek „přepisující“ v postmoderním duchu hru *Romeo a Julie* leckoho pobouří. Bytostně se týká i jednoho z nás, absolventa anglistiky, jenž byl svého času posluchačem předního českého shakespearologa, emeritního profesora PhDr. Zdeňka Stříbrného, DrSc., a zároveň spolužákem dalšího významného znalce a překladatele Shakespearova díla prof. PhDr. Martina Hilského, CSc., čestného člena Řádu britského impéria. Již z těchto důvodů by patrně měl postmodernistickou hříčku anonymní autorky / anonymního autora šmahem zahrnout jako blasfemii či persifláž. *Romeo a Julie* trvale zůstává nejslavnější světovou tragédií mladé lásky, jež nezobrazuje jen platonické zbožnění, ale i horoucí tělesné vášně. Dramatik neskrývá prudkost, vznětlivost až ztřeštěnost svých milenců a ukazuje, že „zdivočelá doba a čas vůbec jsou překonány silou lásky“ a že „třeba jen krátký intenzivní prožitek se stává jednou z nejryzejších životních hodnot“ (Stříbrný 1987, 1: 175–177).

Pokus parodovat romantický vztah tragických milenců z Verony, který po generace okouzluje a rozteskňuje generace Shakespearových obdivovatelů, se někomu opravdu může jevit jako trestuhodné rouhačství. Antropologický časopis usilující o celostní pojetí oboru však nemůže podléhat jen jednostranným hodnotícím soudům – *audiatur et altera pars*.

Obr. 7. 81. mezinárodní autosalon v Ženevě (březen 2011). V kokpitu konceptu *Alfa Romeo 4C* Jaroslav Malina, u dveří pózuje Staňa Bártová. Foto: Jan Filipický.

Díla zlehčující, respektive parodující vznešená (například biblická) témata lze zaznamenat již ve středověku; jako svébytné literární žánry se parodie a travestie ustavily až za renesance a vrcholného rozmachu dosáhly v době osvícenství. Postupně se rozdíl mezi oběma žánry stírá a parodovaná či travestovaná díla společně tvoří typ parodické poezie, jež může mít buď komický anebo satirický účinek (Vlašín 1977).

Karikování a imitaci neunikly motivy orfeovského mýtu, Vergiliova *Aeneida* ani tvorba romantiků či sentimentalistů. Ušetřen nezůstal ani Shakespearův odkaz, jehož dramata, *Romeo a Julii* nevyjímaje, opakovaně posloužila jako předmět parodování. V roce 1837 sepsal Maurice G. Dowling burlesku *Romeo and Juliet*, v níž vystupují Kapuleti a Montekové jako vzájemně si konkurující košíkářské rodiny a Romeo je nekultivovaně hovořící mladík drsných mravů – při střetu s Parisem mu podle zabodl do zad špendlík. Pro Julii je jeho jméno neobyčejně „šokující a ošklivé“, avšak okouzlena jeho zjevem přiznává, že i kdyby se růži říkalo „česnek“, voněla by stejně líbezně. Aby se vyhnula hrozícímu sňatku s nemilovaným Parisem, poskytl jí bratr Vavřinec jako uspávací nápoj láhev „dvakrát páleného“ džinu. Ještě dál jde Andrew Halliday ve své

travestii *Romeo and Juliet Travestie, or the Cup of Cold Poison* (1859), kde se Julie do hlubokého spánku podobného smrti uvedla četbou nejnovějšího spisu pana Tuppera – nejspíše je míněn básník a filozof Martin Farquhar Tupper, 1810–1889 (Adams 1891, 133–136).

Moderní a zvláště postmoderní doba (porůznu datovaná od 60.–80. let minulého století), poznamenaná cynismem, obrazoborectvím, všeobecným zhruběním mravů a konzumerismem, vnesla do kulturní tvorby nový styl, k jehož typickým znakům patří intertextovost, mísení posvátného a profánního, kultu primitivismu a estetické rafinovanosti, ironie, pastiš, parodie, parafráze, plagiátorství, brikoláž a nezřídka násilná modernizace v duchu lyotardovské koncepce pluralitního světa bez jistot, v němž „všechno je možné“.

V tomto duchu se nese řada divadelních, filmových a televizních zpracování dramatického příběhu Romea a Julie, počínaje parodií Petera Ustinova *Romanoff and Juliet* (premiéra 1956, filmová adaptace 1961), zasazenou do období studené války a nesmiřitelného nepřátelství mezi tříděně rozdělenými rodinami ruského a amerického velvyslance, a konče ... čím ještě? (Naposledy na jaře 2010 mohli účastníci sociální sítě

Twitter díky iniciativě Královské shakespearovské společnosti a v produkci multimediální společnosti Mudlark po pět týdnů sledovat a spolu se šesti profesionálními herci podle rámcového scénáře autorsky dotvářet „komický příběh o lásce a smrti“, frašku *Such Tweet Sorrow* [variance na Juliin slavný výrok *parting is such sweet sorrow*, „loučení je tak sladká chvíle stesku“, v překladu Martina Hilského „sladší trýzeň není, než s tebou loučit se do rozednění“] svými textovými zprávami [*tweets*, doslova „brebentění, švitoření, čírikání“ – odtud *Twitter*, „cvrkot“]. Hlavní hrdinka @julietcap16 je dcerou úspěšného stavebního podnikatele Capuleta, jehož manželka zemřela při dopravní nehodě, kterou zavinil věhlasný malíř Montague. Navštěvuje střední školu, občas si vyrazí se spolužáky do hospůdky, kde vypije několik pint jablečného vína, někdy zkouší i konopí, ale nejraději v klidu svého pokojíku „brouzdá“ po internetu. Matka jí zemřela, když byla ještě dítě, a nechápe proto trvající nepřátelství své rodiny k Montaguům. Její protějšek tvoří @romeo_mo, lehkomyšlný devatenáctiletý mladík, jehož mottem je „žít pro současný okamžik“. Volný čas tráví hraním počítačových her, rád si zakouří jointa anebo si vyrazí s Merkuciem do hospody. Konec jeho sladkobolného milostného vztahu s Julií pak mohou účastníci Twitteru sledovat takřka v přímém přenosu – stačí se připojit na www.suchtweetsorrow.com.)

Jako akční drama pojal americký režisér Baz Luhrmann milostnou tragédii *Romeo + Juliet* (1996, v hlavních rolích Leonardo di Caprio a Claire Catherine Danesová – podle producentů „Shakespeare dosud nikdy nebyl tak sexy“), kterou zasadil do dnešní přetechizované doby, kdy dva soupeřící šlechtické rody z americké Verona Beach nahradily váleční gangy, používající místo ušlechtilých kordů pohotově umístěné pistole, příznačně vyrobené zbrojovkou Sword („šavle, kord“).

To je však pouhá romantická selanka ve srovnání se „zhuštěnou“ (dvacetiminutovou) klauniádou pro dva herce *Romeo and Juliet*, přirovnávanou ke grotesce bratří Marxů, kterou v roce 1983 napsali a při pouličních představeních předváděli američtí umělci Daniel Singer a Adam Long, zakladatelé herecké společnosti *Reduced Shakespeare Company*. Ještě méně piety vůči dílu alžbětinského dramatika projeví oba tvůrci spolu s Jessem Borgesonem / Winfieldem uvedením *The Compleat Wrks of Wilm Shkspr (Abridged)*, parodie obsahující zhuštěné verze 37 Shakespearových her za doprovodu jeho 154 sonetů (1987). Nedávno tento „divadelní fastfood“ pod názvem *Souborné dílo Williama Shakespeara ve 120 minutách* v překladu Jiřího Joska a v režii Jana Borna uvedlo na scénu pražské Divadlo v Dlouhé (obsazení Martin Matejka, Miroslav Táborský, Jan Vondráček, premiéra 29. 11. 2008). V jeho průběhu se během pouhých 7 minut odehraje mimo jiné i „komentovaný Romeo a Julie s esemeskovým vyznáním ve stylu dnešních drsnějších -náctiletých“ (Šrámková 2008), o parodické zkratce *Hamleta* (za 19 vteřin tam a poté pozpátku) ani nemluvě. Řečeno slovy divadelního kritika, „archanděl hájící meči plamennými neposkvřenost Williamova díla budou mít samozřejmě ze *Souborného díla Williama Shakespeara ve 120 minutách* nejméně šedesát minut zaražené větry“ (Kříž 2008).

Takto „brutální mrzačení klasika“ může být „komickou metaforou všemožných rychlokurzů a fastfoodů, jejichž hovadnost si ani neuvědomujeme“ (Erml 2008), stejně jako „výsměchem všemu zhušťování, digestům a vlezlým nabídkám různých šuntů za hubičku, sugerujícím, že jde o výhodnou koupí“ (Machalická 2008).

Jak ale z tohoto hlediska hodnotit motivaci, jež vedla anonymního přispěvatele / anonymní přispěvatelku k vytvoření fiktivní ankety o kvalitách Audi, drsného výjevu z kokpitu Alfy Romeo či oslavné ódy na Mercedes-Benz SLK ve stylu středověkého minnesangu. Ani jeden z těchto statusových symbolů konzumerismu nelze označit za „šunt“ a rozhodně není „za hubičku“.

Do kategorie postmodernistických digestů mrzačících klasiku by bylo možné zařadit i Anonymovu zhuštěnou parafrázi jedné z klíčových zápletek staroindického eposu *Rámájana* („Putování Rámo“; 4.–3. století př. n. l. až 2.–4. století n. l.), únosu ctnostné a neúchylně věrné Sítý, manželky kóšalského prince Rámy, démonským vládcem Lanky Rávanou. Poté co zlovolný Rávana získal od boha Brahmy posvátný slib, že jej nepřemůže žádný z nebešťanů ani démonů, podmanil si sídla bohů i celý pozemský svět a bohyně Země (Bhúmidévi) nesmírně trpěla pohromami, násilnostmi a zlořády, které rozpoutal. Ráma je v hinduistické tradici považován za sedmé vtělení (*avatár*) boha Višnu, jenž se zrodil v lidské podobě, aby s Rávanovou krutovládou skoncoval. Obdařen byl neobyčejnou tělesnou zdatností, díky které získal ruku sličné princezny Sítý. Její půvaby okouzily Rávanu natolik, že se Rámovy manželky v nestřeženém okamžiku zmocnil a v létajícím kočáře ji dopravil na svůj ostrov Lanku. Ráma shromáždil početnou armádu opičích válečníků, s nimiž napadl Rávanovo ostrovní království, démonského vládce zahubil a manželku osvobodil.

Mytický hrdina se mezi hinduisty těší všeobecné úctě jako božský ochránce posvátného řádu (*dharma*) a jako božstvo je i uctíván. Také jeho choť se z původně lidské hrdinky mění v postavu dávné bohyně plodnosti, v dceru Země, jež se zrodila při orbě z brázd (*síta*), a vtělení božské Višnuovy manželky Lakšmí. Ráma a Síta tvoří ideální manželský pár, jejichž příběh zaznamenaný podle tradice mudrcem Válmikim v *Rámájane* v Indii platí za posvátný text.

Válmíkiho sanskrtský epos se postupně dočkal četných literárních zpracování i dramatických adaptací v řadě novindických jazyků, mnohokrát byl zfilmován a v Indii dosáhl rekordní sledovanosti jako veleúspěšný televizní seriál (1987–1988; remake 2008, 78 epizod). Všechny tyto verze, přestože se v řadě detailů liší od původní předlohy, převážně respektují celkové ideové zaměření díla a shodují se i v charakteristikách jeho hlavních postav. Postmoderní doba však přinesla i díla, jež k příběhu Rámy a Sítý nepřístupují s pietou, hodnou božského manželského páru, a u Indů mnohdy vyvolávají pobouřené protesty. Naštěstí hinduismus vyznává jako jednu z hlavních ctností nenásilí (*ahinsa*), a proto autoři podobných blasfemií nejsou přímo ohrožováni na životě.

Některé parodie vznikají v samotné Indii a jsou relativně nevinné, motivované převážně snahou pobavit; ani takové po-

Obr. 8. Zdeněk Macháček, *Zahýbání s Mazdou MX-5*, 2011, polychromované dřevo, postava (kaštan), vlasy (borovice), karoserie (lípa), kola (smrk, habr), výfuk (borovice), délka 37,5 cm, výška (s postavou) 18 cm, šířka 19 cm. Inspirace: koncept *Audi A3* a roadster-coupé *Mazda MX-5*. Foto: Robin Pěnička.

Zahýbání s *Mazdou
Zdeněk Macháček

Hleďte toho Malinu,
nohu stále na plynu
žene vpřed svou Audinu.

Na otázku, kam zas frčí,
Jarda jako vždycky mlčí.

Audina se dusí vztekem,
zápasí jen stěží s dechem –
už jistotu nabývá,
že jí Jarouš zahýbá.

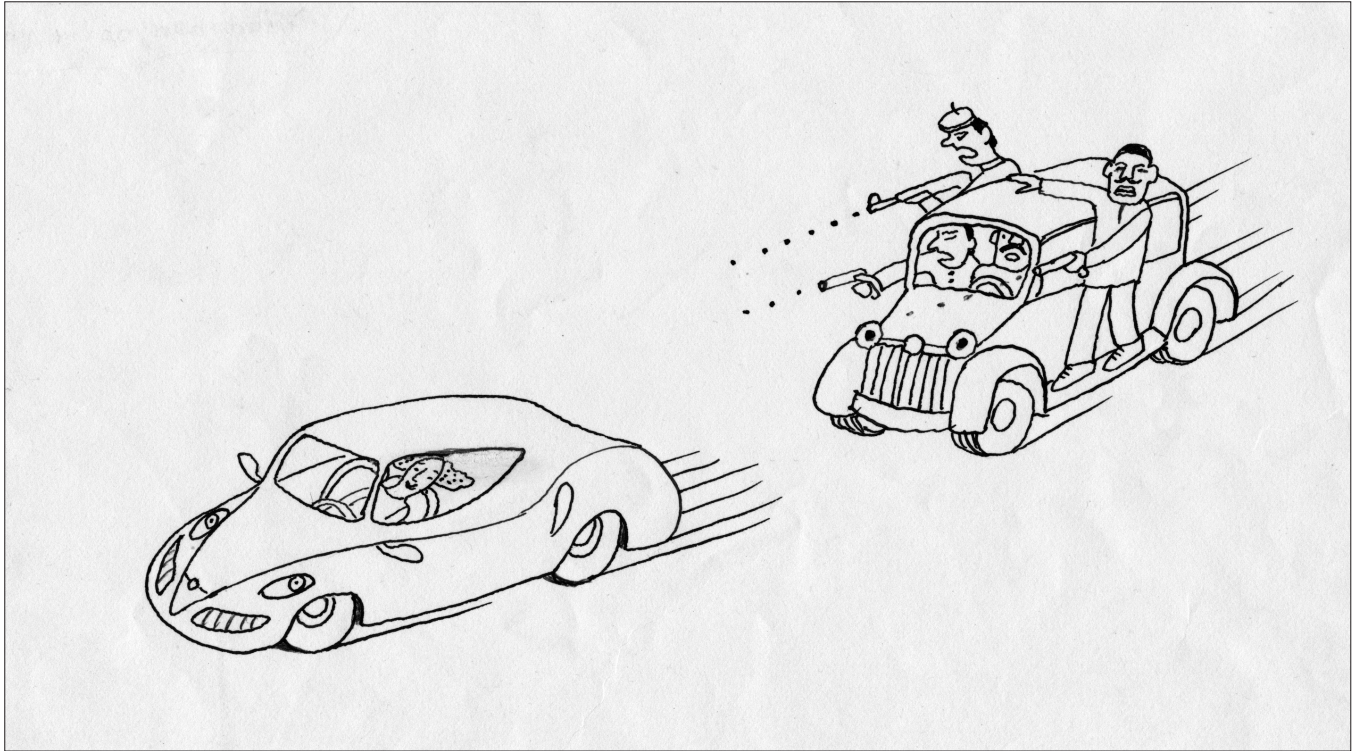
*Poznámka autora:
zahýbá jí s Mazdou MX-5,
sportovní ikonou, již je 20 let.

kusy se ale nesetkávají s velkým pochopením hinduistických organizací, jejichž protestní akce obvykle skončí zákazem díla či představení, protože podle kritiků urážejí ortodoxní náboženské citění. Naposledy tak v březnu 2011 ve městě Hasan ve svazovém státě Karnátaka skončil záměr studentů Polytechnické koleje Šrí Vidjánikétan inscenovat divadelní hru *Modern Ramayana*, jež podle organizace *Hindu džanadžágrti samiti* (Hinduistické sdružení lidového probuzení, založeno v roce 2002) překrucuje smysl posvátného písma a představuje tak očernění hinduistické *dharmy*.

S humornou nadsázkou zpracovala *Rámájana* americká karikaturistka Nina Paleyová (narozena 1968). Její animovaný snímek *Sita Sings the Blues* (Síta zpívá blues, 2008), který je volně ke zhlédnutí na internetu (<http://www.sitasingingstheblues.com/watch.html>), vyvolal mezi hinduistickými aktivisty rozruch nejenom odlehčenou formou, jakou zobrazuje jednotlivé mytologické postavy, ale zejména kritickým vykreslením vztahu mezi milující Sítou a jejím podezřívavým manželem, jenž se ve filmu vůči ní dopouští domácího násilí – pro

podezření, že mu byla s Rávanou nevěrná, kopancem ji vrhne do ohně, aby před bohem Agním prokázala svou neposkvrněnost, a když otěhotní, necitelně se jí projde po břiše. (Zde se autorka poněkud nechala unést vlastními životními osudy – podobně bezdůvodně jako kdysi Ráma Sítu opustil totiž manžel i ji poté, co pracovně odjel do Indie; útěchu pak našla v četbě a filmovém převyprávění *Rámájany*. Na obranu před ortodoxními kritiky je ale třeba dodat, že se v hlavních rysech držela Válmíkiho originálu: podle eposu se nevinná zajatkyně po vysvobození z Rávanova vězení nejprve očistila zkouškou ohněm, a když posléze otěhotněla, vykázal ji Ráma, dbalý více než citu své vladařské bezúhonnosti, do vyhnanství do lesů. Když pak porodila dvojčata, podstoupila závěrečný test: aby osvědčila Sítinu absolutní čistotu, přijala ji zpět do svého lůna její matka Země.)

Také anonymní hříčka *Táta Rámájana*. *Jak božský Ráma (skrze Táta) ztratil milovanou Sítu a znovu k ní přišel* se prohřešuje tím, že nemístně Sítě připisuje zálibu v rychlých vozech, což Rávanovi napomohlo při jejím únosu. Věřme ale, že autor jen chtěl prostřednictvím známého příběhu poukázat na rostoucí roli domácích indických výrobců typu Tata Industries, jejichž nabídka osciluje od luxusního crossoveru až po levná lidová vozítka Tata Nano či Tata Pixel, které hrozí zaplnit ulice asijských měst již tak zahlcených tradičními skútry a rikšami. Ať už přijmeme či odmítneme Anonymovu poetiku a smysl pro humor, jeho texty si zaslouží hlubší antropologické zkoumání, a naplňují tak *raison d'être* této rubriky.

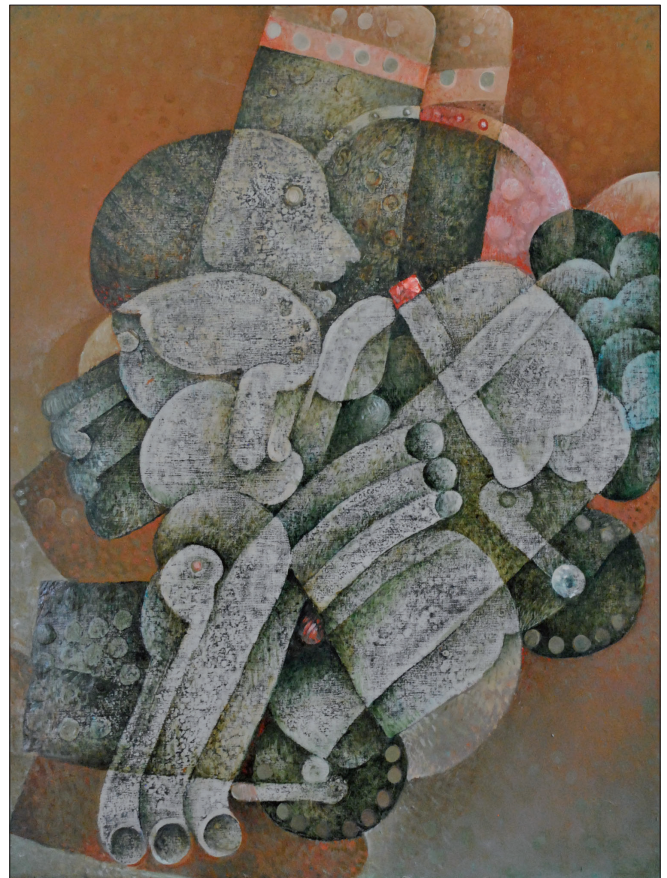

Obr. 9. Alois Mikulka, *Alfa Romeo 4C aneb 250 bujných koní nikdy nikdo nedohoní*, 2011, tuš, papír, 9,5x20,8 cm.

ZÁVĚRY

Náš antropologický výzkum provedený na 81. mezinárodním autosalonu v Ženevě ukázal, že oba automobily uvedené v „anonymních příspěvcích“, koncepty *Audi A3* a *Alfa Romeo 4C*, vyvolávají u většiny námi oslovených návštěvníků obdiv a hluboké emoce. Tato zjištění jsou v souladu s údaji anonymního autora / anonymní autorky příspěvků, k jeho / jejímu odhalení však nepříspěla.

Podobně se nám vedlo, když jsme oslovili žijící respondenty z „anonymní explorační“. Nikdo z nich se v březnu 2011 neúčastnil průzkumu, který by se týkal automobilů. Jejich výroky jsou tedy čistými výmysly a mystifikacemi. Nicméně oslovení uvedli, že by si dokázali vytvořit náklonnost k oběma konceptům (až na Mojžíra Vlašína ovšem). Někteří (Stáňa Bártová, Roger Federer, Jan Filipický, Zdeněk Macháček a Alois Mikulka) dokonce připustili, že by odpověděli v „duchu mystifikačních výroků“. Například: „DAS Auto Audi ist eigentlich DER (Wagen)“, sagt Roger Federer, „oder aber sogar (ganz weiblich) DIE Audi.“ A tři z nich zareagovali v duchu postmodernismu. Asi nepřekvapí, že jde o umělce – Zdeňka Macháčka, Aloise Mikulku a Vladimíra Svobodu. Jsouce inspirováni „tímto děním kolem aut“ vytvořili výtvarná díla (obr. 8, 9, 10). Alois Mikulka navíc napsal povídku „Superbajk“, kterou do datečně zařadil do povídkové sbírky *Plechovi detektivové*, jejíž rukopis odevzdal v lednu 2011 do Akademického nakladatelství CERM v Brně. Mikulkova povídka tvoří pandán tohoto příspěvku.

Obr. 10. Vladimír Svoboda, *Auto postavené mým desetiletým tatínkem*, 2011, kombinovaná technika na dřevěné desce, 83x62 cm.

LITERATURA

- Adams, William Davenport (1891): *A Book of Burlesque. Sketches of English Travestie and Parody*. London: Henry and Co.
- Appignanesi, Richard – Garrat, Chris (1996): *Postmodernismus pro začátečníky*. Brno: Ando Publishing.
- Dobson, Michael – Wells, Stanley, eds. (2001): *The Oxford Companion to Shakespeare*. Oxford: Oxford University Press.
- Erlm, Richard (2008): Drtit Shakespeara. *Reflex*, 5. 12. 2008.
- Filipský, Jan (1998; 2007): *Encyklopedie indické mytologie. Postavy indických bájí a letopisů*. 2. vydání. Praha: Libri.
- Filipský, Jan (2007): Válmíki, Putování Rámovo. In: Malina, Jaroslav a kolektiv: *Kruh prstenu. Světové dějiny sexuality, erotiky a lásky od počátků do současnosti v reálném životě, krásné literatuře, výtvarném umění a dílech českých malířů a sochařů inspirovaných obsahem této knihy*. 1. „Celý svět“ kromě euramerické civilizace. Brno: Akademické nakladatelství CERM – Nakladatelství a vydavatelství NAUMA, s. 641–649.
- Grenz, Stanley J. (1997): *Úvod do postmodernismu*. Praha: Návrat domů.
- Kříž, Jiří P. (2008): Shakespeare kradl náměty, kde a jak mohl. *Právo*, 5. 12. 2008.
- Liotard, Jean-François (1993): *O postmodernismu. (Postmoderno vysvětlované dětem. Postmoderní situace)*. Praha: Filozofický ústav AV ČR – Nakladatelství Filosofia.
- Machalická, Jana (2008): Je libo pečenou dutou hlavu? *Lidové noviny*, 5. 12. 2008.
- Malina, Jaroslav, a kolektiv (2009): *Antropologický slovník aneb co by mohl o člověku vědět každý člověk (s přihlédnutím k dějinám literatury a umění)*. Brno: Akademické nakladatelství CERM.
- Mikulka, Alois (v tisku): *Plechovi detektivové*. Brno: Akademické nakladatelství CERM.
- Peterka, Josef (2006): *Teorie literatury pro učitele*. 2., přepracované vydání. Praha: Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy.
- Shakespeare, William (2006): *Romeo a Julie*. Přeložil Martin Hilský. 2. vydání. Brno: Atlantis.
- Stříbrný, Zdeněk (1987): *Dějiny anglické literatury*. 2 sv. Praha: Academia.
- Šrámková, Vítězslava (2008): Dealeři se Shakespearem v Dlouhém. *Týdeník Rozhlas*, 5. 12. 2008.
- Vlašín, Štěpán, red. (1977): *Slovník literární teorie*. Praha: Československý spisovatel.

Kontakt / Contact

PhDr. Jan Filipický, CSc., Orientální ústav Akademie věd České republiky, v. v. i., oddělení Jižní Asie, Pod Vodárenskou věží 4, 182 08 Praha 8, e-mail: filipsky@orient.cas.cz.

Prof. PhDr. Jaroslav Malina, DrSc., Ústav antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity, Viničská 5, 603 00 Brno, e-mail: jmalina@sci.muni.cz.

Superbajk

ALOIS MIKULKA

Do prodejny motocyklů vstoupila stará bába v opelichaném kožichu, ve staromódní hučce neurčitěho tvaru a v oškruntaných šněrovacích kanadách. Tvář měla neuvěřitelně vrásčitou a barvy vyzrálé mišpule.

Jen co vstoupila, nespustil z ní šéf prodejny oči. Bába si okamžitě začala s velikým zájmem prohlížet vystavené motocykly. Vedoucí až zalitoval, že nemá fotoaparát, protože mezi těmi nablýskanými chromovanými mašinami se tahle podiv-

ná osoba z podsvětí vyjímala jako pěst na oko a snímek s ní by musel vyhrát kdejakou fotografickou soutěž.

Bába se však především zajímala o tachometry a na každém motocyklu si také překontrolovala měkkost sedačky. Nakonec se ale vrátila k jednomu chromovanému supermonstru. Chvilí nad ním s úsměvem postála, pak ale přistoupila k vedoucímu a rázně prohlásila: „Měla bych zájem o támhle tu mašinku.“

Vedoucí se pousmál: „Myslíte tu GSX 2200 Tornádo?“ Bába s úsměvem přikývla. Vedoucí si odkašlal: „To snad nemyslíte vážně, paní? Ten superbajk stojí dva a půl miliónu. Nepřeceňujete poněkud své možnosti?“ Bába zakroutila hlavou a podala mu s úsměvem svoji zlatou Master Card! Vedoucí si pomyslel: „A máme to tady! Jestli ta karta není ukradená, tak ji ta babizna našla někde v popelnici. Nu což, přezkoušíme ji.“ Ale počítač mu rychle odpověděl, že karta je v pořádku, platební schopnost bez omezení. Vedoucí si povzdechl a oznámil bábě: „Zdá se, že jste náš vážený zákazník. Stejně bych vás ale chtěl upozornit, že jestli chcete koupit tento stroj jako dárek svému pravňukovi, bylo by lepší, kdyby přišel on sám. Protože tento superbajk má strašlivou sílu a je doporučeno, aby jezdec, který na něm bude jezdit, vážil alespoň sto kilogramů a byl neobyčejně zdatný. A vy, jak vás tak vidím, máte sotva polovinu té váhy. Doufám, že mi rozumíte, jak to myslím, paní?“ Bába na něj vystrčila stařeckou bradu, na které jí ze dvou bradavic rašily bílé chlupy, a pak řekla: „Tu mašinku si kupuji pro sebe a vezmu si ji hned.“

Vedoucí zesinal: „Paní, při vši úctě k vám, máte vůbec řidičský průkaz?“ Ale bába se dopálila: „Jste obchodník, nebo policajt? Támhle si vyinkasujte z mé kartky své peníze, dejte mi technický průkaz a klíčky a vytlačte mi mé zboží před prodejnu!“ Vedoucí jen zasténal: „Ježišmarja!“

Ale šel a s třesoucíma se rukama vykonal vše, co bylo k vybavení celé záležitosti zapotřebí. Když pak vytlačil nachromované monstrum před prodejnu, pohlédl na ně s velikou lítostí, neboť měl tušení, že již za malou chvíli z něj bude hromada šrotu, a nedej pámbu, také kdovíkolik mrtvých. Měl nutkání ještě stále celou tuhle bláznivou záležitost zastavit.

Bába ho ale lehce od stroje odstrčila, nasedla do sedačky, přičemž předvedla, že má pod sukní starodávné dámské nohavice s krajkami až pod kolena, tzv. bombardáky, nastartovala dunivý motor, zařadila rychlost a odpálila od prodejny takovou rychlostí, že se vedoucí přikrčil a zavřel oči v očekávání tříštivého třesku okamžité havárie. Motorka ale rachotila hlasem hlubokým a plným nespoutané síly pořád dál a dál, až její zvuk načisto utichl.

Vedoucí se odplížil do prodejny jako spráskaný pes a šel si ještě jednou překontrolovat poslední platbu. Byla v úplném pořádku. I usedl za pult a dost dlouho bezmyšlenkovitě zíral do prázdna.

Když virtuózně řízený stroj značky Tornádo zastavil před hotelem Hilton, hned vedle již šesti podobných vehiklů, a když z něj bába potácivě slezla, měla svůj kožich již téměř zcela orván ze všech chlupů. Vichry, které kolem ní proudily během jízdy, byly nemilosrdné. Z kůže jakého zvířete byl její kožich vlastně ušit, to by v té chvíli již nevypátrali ani v nejlepší policejní laboratoři.

Bába doškobrtala ke kredencióznímu vrátnému, který tu stál jako obrovský černý pomník ozdobený zlatými písmeny a prýmký. Zíral na odpudivou jezdkyňu se zlostí rozšířeným chřípím. Stál nehybně a neříkal nic. Bylo na něm vidět, že měl s předchozími jezdci těžké spory, které vždy prohrál. Pohlédl k obloze a marně sbíral v ústech sliny, aby si mohl odplivnout. Stařena kolem něj vznešeně proplula jako vítězná nepřátelská loď kolem pevnosti, která chrání přístav a již došla munice.

Nedorazila však ani k recepčnímu pultu a již na ni volali, že schůzka probíhá na prvním poschodí v zeleném salonku číslo dvanáct. Bylo vidět, že se jí snaží dostat co nejrychleji z hotelové haly, kde na ni hosté zírali s vytřeštěnými očima.

Stařena se nechala milostivě zavézt výtahem do prvního poschodí a až ke dveřím salonku ji dovedl malý liftboy. Za odměnu dostal usmolené cukrátko, kterým vztekle mrštil po chodbě, sotva za úděsnou bábou zapadly dveře salonku.

Asi za hodinu se dveře salonku zase otevřely. Vyvalil se z nich na chodbu dým a již sestupovaly pomalu po schodech do vestibulu hotelu strašlivě vyhastrošené báby. Byly velice spokojené a čemusi se každou chvíli chraptivě chechtaly. Zdálo se, že jejich schůzka byla nad očekávání úspěšná.

Dole jim však zastoupil cestu sám ředitel hotelu Hilton, kterému vyděšený recepční šeptem sděloval, že v salonku jsou prý

přes koberec a do linolea pod ním vypáleny dvě obrovské stopy, jako by tam někdo stál v rozžhavených železných botách. K tomu dodával, že taktéž strop je začouzen sazemi a záclony jakbysmet.

Celá záležitost byla kupodivu velmi rychle urovnána. Jedna z velvyslankyň pekla podala řediteli svoji zlatou Master Card, vyslovila jakousi kulatou sumu a podle toho, jak hluboce se jim ředitel hotelu i recepční klaněli, se dalo usoudit, že je vše v nejlepším pořádku.

Báby pak vyšly před hotel. Byly velice rozverně. Obklíčily kredenciózního vrátného a jaly se ho svádět. Vrátný zkameněl. Hleděl nasupeně k nebesům, jako by vyhlížel meteorit, jehož pád měl už udělat před hotelem pořádek od té dotěrné verbeže, proti níž byl zcela bezmocný.

Báby konečně nasedly na své superbajky, načež se rozjely za halekání a výbuchů kanónovitých výfuků do sedmi stran. Ještě chvíli bylo slyšet ohlušující rachot jejich rychle se vzdalujících strojů. Když definitivně utichly, velkoměsto začalo pulzovat svým normálním randálem. Snad si někdo domyslí, čeho jsme tu byli svědky. My ale si to domyslit netroufáme.

(Povídka „Superbajk“ in Mikulka, Alois, *Plechoví detektivové*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, v tisku.)